

בדרך לאילת

נסעתי לחיפה. הגעתי לתחנה בירושלים והחמצתי את האוטובוס לחיפה, 940 קוראים לו. ישבתי לחכות לבא. לא היה שם איש לבד מאחד איש קטן במעיל גדול. הסתכלתי עליו והלז פתח את פיו ודיבר. כאשר עליתי לאוטו וישבתי כהרגלי בספסל הראשון ליד הדלת. ביקש לשבת על ידי הזמנתי אותו לשבת וישב. דיברנו כמעט כל הנסיעה. על מה דיברנו? האיש נכה. הוא קיבל כדור כאשר ליווה כמאבטח מיכלית דלק שהובילה דלק בשטחים. הוא עלה לארץ מרוסיה שם היה אלוף משנה פיקד על חטיבה לאחר שהשתתף 4 שנים בקרבות באפגניסטן. עכשיו הוא מובטל. אם יעבוד לא יזכה לקצבת הנכות שהוא מנסה להשיג בעוד שהחברה שהעסיקה אותו מתנערת מחובותיה. שוחחנו על דא ועל הא, הוא שאל אותי בעד מי אצביע בבחירות וניתח בידע רב את מאפייני המפלגות המתחרות ובעיקר מנהיגיהן. וגם שאל מה אתה חושב צה"ל חזק או חלש? וכמובן שהשיב בעצמו: "חלש". כי אין אידאולוגיה. לאיש יש אישה שעובדת בהר החוצבים בעמדה חשובה, אבל המישרה לא מובטחת כך הוא אמר. מיודעי החדש נולד בסיביר בעיר קטנה (כ- 100 אלף תושבים) שבין נובוסיברסקי (3 מיליון) לבין אומסק (? (3 כנ"ל). כידוע לי סיביר זב מקום רחוק וקר, וחשבתי שאף אחד לא בא לגור שם מרצונו. שאלתי: איך הגעת לסיביר? אמר נולדתי שם. שאלתי והוריי מי גירש אותם לשם סטאלין? אמר לא הם ברחו מהיטלר. וכל יצא שיהודי בתחום המושב אוקראינה (היכן שאבי נולד) נולד בסיביר. הוסיף ואמר: סיביר זה טוב. טוב למה שאלתי, לבריאות אמר. האקלים שם בריא לבריאות. כמו רוב היהודים בברית המועצות למד בקולג' הטכני בעיר מתמטיקה ומדעים. כשגמר התגייס לצבא הרוסי שם טיפס בדרגות. בכדי לעלות יותר בסולם הדרגות היה עליו ללמוד באקדמיה הצבאית, ובכדי ללמוד שם היה צריך לשרת שנה באפגניסטן. באותן שנים נלחמה ברית המועצות מלחמה מיותרת בארץ נידחת אפגניסטן. אפגניסטן זה המקום בו עשו לרוסים, שעד אז נחשבו כבלתי מנוצחים, את המוות. ידידנו ביקש שנה אפגניסטן וקיבל ארבע שנים. כולה (זה ביטוי מהגמרא) יהודי קטן ומעור גיבור אפגניסטן. כלל לא דומה לארנוולד שוורצנגר.

הסיפור על ידידי הסיביריאי הוא רק ההקדמה. הסיפור העיקרי נסב הרי על הטיול לאילת אשר טיול לאילת נטול אילתין. ומעשה שהיה כך היה כפי שכבר סיפרתי לכם קיימת בחיפה אגודה לחקר ארץ ישראל. האגודה מנהלת ע"י שתים וחצי בנות ובן בהתנדבות והיא פועלת כמו שעון שוויצרי. יותר נכון כמו שהיה פועל שעון כזה אילו היה. הטיול תוכנן מזמן וכבר נקבעו מראש המקומות בשטח והמקומות באוטובוס וגם מקומות הלינה והאוכל. רק הגשם לא נקבע מראש והוא, 4 ימים לפני הטיול, שטף את השדות ואת המטעים של קיבוץ אילות. גם המדריך נקבע הוא גם בא. יום לפני הטיול, נסעתי לחיפה לבד. ושם ישנתי בהתרגשות גדולה כיאה ליום הבא

לפני הטיול השנתי. בבוקר קמנו ארזנו והטענו את הסנדוויצ'ים שהדס הכינה מבעוד מועד העמסנו על גבינו וצעדנו למרכז זיו. האוטובוס כבר היה שם בפתח עמדה אישה גבוהה ותקיפה ופסקה "אתם נ'1" שנה אומר בקיצור אתם יושבים בספסל הראשון בצד הנהג. ישבנו בציטנות במקום הנפלא והאוטו התחיל לנוע. חצי שעה טיול בחיפה לאסוף את האנשים אחד אחד ושינים שניים שהמנהל פוסקת צד כלומר צד הדלת ספסל שלישי על פי הרשימה שבידה. יצאנו מחיפה והגענו להרצליה שם עלה המדריך כשהוא סוחב ערימות של חפצים אשר יכבו בהמשך המסע. משם נסענו בכביש עוקף באר שבע ואני שמתעסק עכשיו באיזורי עדיפות (הנגב והגליל) מה שנקרא פעם "פיזור האוכלוסיה" מצאתי שאין צורך לפזר אותה האוכלוסיה כבר מפוזרת. מאהל בדואים (הבנויים מפח) מאופק לאופק. ואז הגענו למכתש הגדול שם עלינו הרים וירדנו בקעות (חלק ברגל) עד שנמצאנו בנחל חתירה בתוך קניון יפהפה שבתוכו גדלים עצי אשל. המדריך הוציא חליל צד (כמו שהיה לגלילה) ופצח בניגון של מוסיקה קלאסית אל מול כונכיית הקניון וההדדהד. אני הלכתי לקצה הקניון למפל ומה מצאתי? שאריות של חרא שנאמר "גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע". משם נסענו בכביש הערבה לכיוון אילת. שתקתי כל הדרך. למה? כי לאורך כל הדרך היו גידולים ומפעלים אשר כמעט בכלם הייתה לי יד. לא יד ממש כי לא בניתי ולא עשיתי וגם לא אכלתי חול, אבל השתתפתי במחשבות ובתכנון של הדברים האלה. למה לא דיברתי כי מי היה מאמין. היו שם בריכות לגידול דגים באמצע המדבר, בתי חרושת, מטעים למיניהם ומטעי תמרים במיוחד, ירקות ואצות והעיקר תוואי הרכבת והנמל. בכלם הייתה לי יד ואת כולם מלבד אחד שמרתי בסוד מוחלט אחד נפלט ועליו יסופר להלן. אפשר להגיד שזו הייתה בשבילי נסיעה כנסיעתו של חוני המעגל (זה שכבר סיפרתי עליו בענייני גשם) חוני דן ישן שבעים שנה וכשקם יצא להסתכל בעולם. כך גם אני, אבל אז הגיע הזמן להשתין. המדריך (מעכשיו יוסי) עצר ליד חוות ויסו חוותו של כושי והכריז "8.5 דקות להשתין ובחזרה לאוטובוס". בזריזות לא אופיינית עשיתי את המוטל עלי והלכתי לחפש את כושי (כושי הוא ילד מסיפור אחר אותו אספר פעם, הוא לא היה ב-101 מעולם). "הוא ישנו, אך נסע לאילת" כך ענה לשאלתי המכונאי במוסך. מהר ניצלתי את הזמן שנותר לטייל בחווה, איזו חווה, עיין לא ראתה. ערבוביה של חדרים אולמות וחצרות פנימיות אשר נבנו מבוץ עץ וקרשים. כל אחד נבנה בזמנו כל אחד מכוון לתפקידו וכולם ביחד מהווים המוניה מופלאה (הרמוניה זה כאשר שני צלילים או יותר עושים נעים באוזן ולא צורם).

היו שם חוות זוחלים, משחקה לילדים, מוסך וחוות בעלי חיים וראיתי רק את אפס קצהה מפני שבשניה היעודה חזרתי למושבי וחצי תאוותו בידי. נסענו עוד והגענו לאילות. זהו קיבוץ ממש ליד אילת שבו קיבלנו חדרים וישנו. ויהיה ערב ויהיה בוקר יום אחד. למחרת יצאנו לכוון וואדי עמרני. ירדנו מן האוטו והלכנו בין בואדי. בואדי קוביות אבן ענקיות שנפלו והתגלגלו במורד הוואדי

בשיטפון שקרה לפני הרבה שנים. האבנים אבני חול חומות חלקן במגוון שכבות צבעוניות, נראו כאילו שניצקה עליהן גלידה מותכת וכך נראו גם קירות הוואדי. הלכנו ביניהן ונראינו בעיניהם כחגבים. לבסוף הגענו לעמודי עמרם שעמדו נטויים ועטרות אבן לראשם. יוסי נעמד בין שני עמודים כשמשון הגיבור בציור של דורה, הוציא את חלילו וחילל לפי הגובה ואז קרה הדבר. המדריך (יוסי) אסף את העם ואמר: "מי הירא וחרד ישוב" כמו גדעון ירובעל בסיפור על מדיין. אמר ואני מצאתי עצמי השני בשורת המלקקים כאשר לפני מלכת הכיתה (שהיא ילד מסיפור אחר). היא השתפנה ובשורה נשאר יוסי ואנוכי. הוא טיפס במעלה הצוק החלקלק כיעל בחגוי הסלע ואני אחריו כבלון נפוח וכך בסנפלינג נטול חבלים עלינו במצוק ראינו את המחילות בהן חפרו אבות אבותינו נחושת וירדנו במצוק גאים ונפוחי חזה אל בין המות העם. אחר הצהריים נסענו דרך אילת ועלינו בשביל לוואדי (שכחתי את שמו) ראינו מצוק עשוי שכבות גיר וחול מקוטעות שדמה לחולצה משובצת ואחר כך מצוק גרנית כהה וחזרנו את כל הדרך בחזרה לאוטו ומשם לאילות. בלילה הלכתי לישון בעוד שהדס וכל האחרים נסעו לראות את אילת. כך חשבתי אבל התברר שיוסי הביא אותם למקום שבו רואים את עכבות השיטפון אשר מחה מעל פני האדמה את השדות והמטעים של קיבוץ אילות. כן גם היום יכול להיות שיטפון אדיר במדבר הצחיח. עיקר שכחתי ביום השני לטיול (הוא יום שישי בשבוע) ביקרנו גם בשתי בריכות ענק חדשות הנמצאות מצפון לאילת בשכנות לגבול ירדן ולשדה התעופה של עקבה. נסענו בדרך עפר והתקרבו ככל האפשר. האוטו עצר ואנו התגנבנו חרש חרש (כך חשבנו) אל שפת הבריכה בה שחו המוני פלמינגו. באופן רשמי הם חונים כאן בדרכם אל ביצות הסוד שבאפריקה (בחלק הנילוס העובר בסודן) אבל כנראה הדונליאלה מצאה חן בעיניהם והם נשארו לחרוף כאן. כרגיל הלכתי שני ולכן זכיתי לראותם מתעופפים בבהלה והמראה היה נהדר (בגלל שיכחה הייתי חבוש בכובע בית-קטן- בארבה שנתנה לי הדס), ואז הוטל עלי לספר את עניין הדונליאלה לקהל. וכל עמדתי על שפת הבריכה מאחורי הרי אילת מלפני אדום חובש לראשי את הכובע המגוחך ומרצה. לא היה דבר מצחיק מזה, אבל אף אחד לא הניד עפעף וכולם שתו בצמא את דברי. אתם רוצים לדעת את הסיפור? ובכן: יום אחד נכנע נרעש מהנדס ממפעלי ים המלח למשרדו של יואש וועדיה וקרא: "יש חיים בים המוות" יואש שאל: "איך יכול להיות?" והאיש הוציא מכיסו מבחנה ובה נוזל כתום ואמר: "דונליאלה". מסתבר שהאמה הזו הסתגלה לחיים במים מלוחים מאוד על ידי כך שבמקום הכלורופיל הירוק יש לה בטא קרוטן כתום והיא מכילה גם הרבה גליצרין שזה מן שמן. בעקבות הפתיחה הזו החלו במחקרי האצה אבל לא ידעו למה. בשנות השבעים היה משבר הדלק הראשון. מדינות ערב התארגנו והעלו את מחיר הדלק הכפילו וריבעו אותו. אז הציעו את הדונליאלה כמקור לדלק (הגליצרין) בשנות ה-80 מחיר הדלק ירד פלאים ואז הציעו את הדונליאלה כמקור לבטא-קרוטן צבע מאכל טבעי שהוא גם אנטי-אוקסידנט שזה

בעברית פשוטה בריא לבריאות. בשנות ה-80 מצאתי עצמי בארוחת ערב אינטימית עם ראשי המחקר החקלאי בישראל אשר שהו בווינגטון. הייתה שם גם בלונדינית יפהפיה שראיתי ושכחתי. לימים בארץ הזמינה אותי לעבוד איתה. לעבוד על מה? על הדונליאלה. היא פרופסור לביוכימיה מאוניברסיטת באר-שבע, פיתחה דרך לגדל דונליאלה בשרוולים זקופים העשויים פלסטיק מעים עצים כתומים וכך נהייתי גם אני מעורב בדונליאלה. לא כל-כך כמוה שהרי היא ובעלה מכרו את כל נכסיהם הפרטיים בכדי לממן את הניסוי הזה, אני רק בחנתי את הכדאיות. לפני ימים אחדים ראיתי בעיתון שהחברה שלה הונפקה בבורסה ושמחתי בשבילה. במקביל חקרו את הדונליאלה במכון וויצמן ושם פיתחו טכנולוגיה לגידולה בבריכות. את הידע הזה קנתה חברת כור. היא פשטה את הרגל, וכשהאוניה טובעת מה זורקים יהודים לים? את הטלית והתפילין. וכך מכרה כור את החברה בעלת הידע ליפנים, וכל הנוסע לאילת רואה את השלט NBT (שם החברה היפנית) מתנוסס ולצידו שני הדגלים דגל יפן ודגל ישראל. והמוני יפנים מפרסמים כמוסות דונליאלה, המיוצרות באילת, ומבריאם למליוניהם. ויהיה בוקר ויהיה ערב יום שני. למחרת קמנו ונסענו לקניון האדום. הדרך עברה בהרי אילת, ערבוביה של אדומים צהובים וחומים. היא התפתלה, עלתה וירדה עד שפגענו במקום. האוטובוס נעצר והתחלנו